Lausunto Lapin hyvinvointialueen sosiaali- ja terveyspalvelujen palveluverkon muutoksista

Khall 18.11.2025 § 434
595/00.01.02/2025

Valmistelija Kunnanjohtaja Timo Kurula, puh. 040 595 7597

Viite: LAPHA/15707/2025
Lapin hyvinvointialueen aluehallitus hyväksyi 21.10.2025 version sosiaali- ja terveyspalvelujen palveluverkon muutoksia koskevasta suunnitelmasta tässä vaiheessa pohjaksi lausunnoille ja käsiteltäväksi yhteistoimintamenettelyssä.

Lapin hyvinvointialue varaa yhteistyökumppaneille ja sidosryhmille sekä hyvinvointialueen toimielimille mahdollisuuden antaa 21.11.2025 mennessä lausunto palveluverkon muutosten valmistelua varten liitteenä olevasta luonnosversiosta sosiaali- ja terveyspalvelujen palveluverkon muutoksia koskevasta suunnitelmasta.

Talousarviossa 2026 esitettävät muutokset Lapin hyvinvointialueen esityksessä koskettavat muun muassa seuraavia:

Kotisairaalatoiminnan resursointi, kotiutushoitajamallin laajentaminen, sairaalan ulkopuolisen sairaanhoidon prosessin kehittämisen määräaikainen
resursointi, Digisotekeskuksen resursointi (kohdentaminen muualta). Liitteenä ja oheismateriaalina muutokset tarkemmin. Muutosten kuvaaminen on jäänyt kuitenkin ylätasolle, mikä vaikeuttaa lausuntojen antamista.

Kittilän kunnan lausunto: Lapin Hyvinvointialue on pyytänyt edellä mainitulla tavalla lausumaan tulevasta sosiaali- ja terveyspalvelujen palveluverkon muutoksista. Kittilän kunnan alue on keskeinen ja merkittävä kehittyvä alue palvelualueellamme johon kuulumme. Kittilän kunnalla on samat asiakkaat Lapin hyvinvointialueen kanssa alueellamme.

Aiemmin palvelut toteutettiin pitkälti kuntien tuottamina palveluina erikoissairaanhoidon palveluita lukuunottamatta. Tuolloin kunnat palveluissaan nojasivat vahvaan perusterveydenhuoltoon.Vanhaan ei ole kuitenkaan paluuta, koska lainsäädäntö on muuttunut ja Hyvinvointialueet on perustettu.

Kattavat perusterveydenhuollon ja hammashoidon palvelut pitkien etäisyyksien maakunnassa ovat vahva kivijalka, jota ei tulisi murentaa Lapin hyvinvointialueen menossa olevilla säästötoimilla.

Säästötoimet eivät saa heikentää hoitoon pääsyä. Alueellinen palveluiden kattavuus tulee ottaa huomioon, koska asiakkaat eivät ole kadonneet mihinkään. Lapin palveluverkko on harva suhteessa muuhun Suomeen, eikä julkisen sektorin palvelutuotannon rinnalla toimi laajasti yksityisiä terveyspalveluita tarjoavia lääkärikeskuksia.

Lapin Hyvinvointialueen käyttämässä aineistossa palveluverkkolinjauksissa käytetään peruspalvelujen asiointialueen käsitettä. Peruspalvelujen asiointialueilla tarkoitetaan sellaista maantieteellistä aluetta, jolla suurin osa ihmisten päivittäisestä asiointitarpeesta toteutuu alueen sisällä.

Perusterveydenhuoltoa vahvistamalla, ei sitä heikentämällä, kuitenkin voitaisiin vahvistaa ruuhkautuvaa erikoissairaanhoitoa. Uudistuksen yksi alkuperäisiä tavoitteita oli vahvistaa sitä. Tavoitteena oli myös se, että erikoissairaanhoidossa olisivat ne jotka sitä tarvitsevat. Nyt esityksessä lopettamalla vuodeosastoja 2030 vuoteen mennessä ja supistamalla resursseja perusterveydenhuollostakin todennäköisesti aiheutetaan vain lisää kustannuksia. Esimerkiksi ilta- ja yöpäivystyksistäkin karsimalla aiheutetaan lisää kuljetuskustannuksia, nämä kulut kuitenkin joku maksaa lopulta.

Sotekeskuksen perustason avopalvelut Hyvinvointialueen esityksen mukaan säilyisivät pääosin ennallaan lähipalveluna:

• Kaikilla peruspalvelujen asiointialueilla tuotetaan perustason sotepalvelut vähintään yhdessä toimipisteessä
• Paikkakuntakohtaisesti pyritään keskittämään samoihin yhteiskäyttöisiin tiloihin
• Tarvittaessa erityisosaaminen jalkautuu fyysisesti tai etänä
• Pienimmissä yksikössä palveluvalikoima voi olla rajattu tai toiminta voi olla osaviikkoista

Vuodeosastojen tilanteesta Lapin hyvinvointialue on esittänyt vuodeosaston säilymistä Kittilässä. Tosin palvelualuumme vuodeosastotoiminta keskittäen Kittilään. Kittilän kunta katsoo vuodeosastopaikkojen lisäyksen (20>24 paikkaa) olevan liian pieni, jotta se täysimääräisesti palvelisi koko alueen tarvetta. Paikkoja on merkittävästi lisättävä.

Muonion vuodeosaston lakkaaminen tekisi Kittilän vuodeosastosta ensisijaisen Tunturi-Lapin saamelaisväestöä palvelevan vuodeosaston. Saamenkielisten palveluiden varmistamiseksi tulisi Kittilään voida rekrytoida kielitaitoista työvoimaa – onko tämä realismia? Tulisiko tutkia vaihtoehtona myös vuodeosastojen jääminen palvelualueemme kuntiin laskelmien avulla, jotta kustannusvaikutuksia olisi mahdollisuus avoimesti tarkastella.

Lapin hyvinvointialue on mittavien säästöpaineiden keskellä ja on päättämässä palveluverkkouudistuksesta joulukuussa osana vuoden 2026 talousarviovalmistelua. Valmius ympärivuorokautiseen hoitoon on loppumassa kaikkiaan Lapin seitsemän paikkakunnan terveyskeskuksesta ja tavoitetilana vuoteen 2030 on, että vuodeosastot olisivat vain Ivalossa, Kittilässä, Sodankylässä, Rovaniemellä ja Kemissä. Tämä heikentää Lapissa terveydenhuollonperuspalveluiden saatavuutta monien muiden karsimisten ohella.

Jotta Hyvinvointialueet eivät olisi mahdottoman edessä tulisi rahoitus Hyvinvointialueiden osalta katsoa uudelleen ja avata se, koska tällä hetkellä puuttuva rahoitus on haastamassa perusterveydenhuollonkin. Uudistuksen myötä rahoitus meni pieleen, se tulisi tunnustaa. Ei voi olla niin, että eräät alueet tekevät jatkuvaa huomattavaa ylijäämää ja muut kamppailevat taloutensa kanssa osan tehdessä jopa huomattavaa alijäämää.

Edellytämme, että tehtävistä päätöksistä laaditaan perustellut ja läpinäkyvät laskelmat säästöjen ja kustannusvaikutusten arvioimiseksi. **Kittilän kunnan alueella Hyvinvointialueen tarjoamia palveluita tulee vahvistaa. Tämä on perusteltua, koska asukasluku on kasvamassa ja palvelutarve ei siten ole vähenemässä.** Tämä sama vaatimus on

perusteltu koko palvelualueemme kuntien osalta perusterveydenhuolto edellä**.**

Esittelijä

Kunnanjohtaja Kurula Timo

Päätösehdotus

Kittilän kunnanhallitus päättää antaa lausuntonaan Lapin hyvinvointialueen sosiaali- ja terveyspalvelujen palveluverkon muutoksista esittelytekstin mukaisen lausunnon.
Pöytäkirja tarkastetaan tämän pykälän osalta kokouksessa.

Päätös

Kunnanvaltuuston 1. varapuheenjohtaja Pekka Rajala oli poissa asian käsittelyn aikana klo 17:52 – 17:53.

Kunnanjohtaja täydensi esitystänsä esittelytekstissä olevan lausunnon viimeisen kappaleen osalta siten, että viimeinen kappale kuuluu seuraavasti:
Edellytämme, että tehtävistä päätöksistä laaditaan perustellut ja läpinäkyvät laskelmat säästöjen ja kustannusvaikutusten arvioimiseksi. Kittilän kunnan alueella Hyvinvointialueen tarjoamia palveluita tulee vahvistaa. Tämä on perusteltua, koska asukasluku, matkailu on kasvamassa ja palvelutarve ei siten ole vähenemässä. Perusterveydenhuollon lähipalvelut tulee vahvistaa Kittilässä. Tämä sama vaatimus on perusteltu koko palvelualueemme kuntien osalta perusterveydenhuolto edellä.

Kunnanjohtajan täydennetty esitys hyväksyttiin yksimielisesti.

Pöytäkirja tarkastettiin tämän asian osalta kokouksessa.

Kunnanhallituksen varajäsen Oula Vuolli poistui kokouksesta tämän asian käsittelyn jälkeen klo 17:59.